

Onderwijs in eigen beheer

Brabantse groene ondernemers zetten eigen opleidingstraject voor fieldmanagers op

Aannemersbedrijf J Van Esch bv uit Cromvoirt versterkt zich sinds vier jaar met een eigen leerwerktraject. Met een vierjarige traject via basis beroepsbeoefenaaropleiding (BB) tot zelfstandige beroepsbeoefenaar (ZB) en een complementair Voorman Ontwikkelingstraject (VOT) hoeft de aannemer zich niet langer te irriteren aan het lage kennisniveau dat uit de schoolbanken komt rollen en houdt hij de touwtjes in eigen handen. Ook oud-leerling Wesley Abeelen (23) vond de combinatie leren-werken leuker dan de maffe klaslokalen en stoffige boeken waaruit hij kwam. "In het leertraject vroegen de leraren me tenminste wat ik graag wilde. Dat was makkelijk: vrij op maandag."

Auteur: Karlijn Raats

Peter-Antoine van der Aa (39) is bedrijfsleider bij aannemers Aannemersbedrijf J Van Esch bv. Hij stuurt zo'n honderd vaste medewerkers aan, die overal in het land aan het werk zijn. Het cultuur- en civieltechnisch bedrijf was niet zo blij met de aanwas van jonge fieldmanagers ("Wij noemen het sportveldmedewerkers", zegt Van der Aa). Wat uit de schoolbanken kwam, had niet de kennis in huis waar het in de praktijk op rekende. Van Esch en de partijen Gebroeders Bouwers, Gustaaf Geldrop Groenvoorziening, Nooijen Terreinrichting en Van Helvoirt Groenprojecten besloten de handen ineen te slaan om een opleidingstraject op te zetten. ROC Prinsentuin College uit Breda zorgde voor de benodigde accreditatie. Ze wisten zich gesteund door wat kleine innovatievouchers van Syntens en ook het Europese Sociale Fonds bood een kleine subsidie aan.

Snuffeljaren

Van der Aa: "Er zijn twee opleidingstrajecten: 'Machinist-tractorchauffeurs' en 'hoveniers'. Tractorchauffeur zijn houdt in het bedienen van alle machinewerktuigen uit het machinepark van Van Esch waarmee de sportveldmedewerkers de velden aanleggen of onder handen nemen. Hovenier zijn is het aanleggen en onderhouden

van groenvoorzieningen. We zoeken jongens en meiden die echt een voorliefde hebben voor hovenierswerk en machines op cultuur- en sporttechnisch gebied, geen jongelui die maar wat doen omdat ze zich anders vervelen." Hij legt verder uit over het ontstaan van de opleiding: "We hadden al en hebben nog steeds wintercursussen, een soort opfriscursussen. Door onze ontevredenheid over het kennisgat tussen school en praktijk kwamen we samen op het idee om zelf een totale opleiding aan te gaan bieden." De tweede reden om een opleiding aan te bieden, was dat het aantal jongeren dat van school afkwam, te klein was voor een natuurlijke aanwas bij de aannemer. "We zijn actief gaan adverteren voor onze opleiding in alle lokale en regionale kranten en hebben een website. Daarnaast houden we ieder jaar een open dag, waarbij onze medewerkers jongeren rondleiden door het bedrijf en over het leertraject vertellen." Over het opleidingstraject: "Als leerlingen na het traject bij ons blijven werken, zijn de opleidingskosten voor onszelf. Als ze weggaan, moeten ze de opleiding terugbetalen. Iedereen met een middelbare schooldiploma kan instromen, want we beginnen met een opleiding tot basis beroepsbeoefenaar, waarin de leerling de basis van alle cultuur- en civieltechnische

aspecten leert. Dat zijn 'snuffeljaren', waarin zoveel mogelijk aan bod komt: van daktuinen, beschoeiingen en gewasbescherming tot aaneg en onderhoud van groenvoorzieningen. Na twee jaar kan een leerling het traject voor zelfstandige beroepsbeoefenaar volgen. Daarin verwacht de opleidingscommissie meer zelfstandigheid van de leerling, zoals het kunnen lezen en vertalen van bestekken, het uitzetten van velden, straatwerk en riolering, maar ook het omgaan met nieuwe ontwikkelingen zoals kunstgrasaanleg en het knoflook injecteren. In beide leerwerktrajecten krijgen de leerlingen de nieuwste ontwikkelingen en technische snuffjes mee, zoals gps bij het uitzetten en of inmeten van velden. Als na enige werktijd blijkt dat de afgestudeerde leerling organisatie- of managementtalent heeft, dan kan hij ook nog het Voorman Ontwikkelingstraject (VOT) ingaan. Wij selecteren zo iemand daarvoor. Dit is een traject dat voor 80 procent uit theorie bestaat en waarbij een leerling een bestek leert analyseren en een nota van inlichtingen leert opstellen (om uitleg vragen van bepaalde logica in het bestek). Ook moet hij kunnen calculeren en plannen en nadenken over inzet en machines om een prijs te vormen. Nadat we een opdracht gegund hebben gekregen, volgt het

inkooptraject. Daarvoor moet de leerling kennis opdoen van kwaliteit, normen en planning. Ook krijgt hij onderricht in leiding geven. Dat leren we hen door hen les te laten geven aan BB'tjes. Daar staat dan altijd wel een leraar bij. Zo'n les is bedoeld voor persoonlijkheidsontwikkeling, een sterk optreden moeten ze later in kunnen zetten bij opdrachtgevers. De leerlingen gaan zo'n dertig dagen per jaar naar school. We hebben zelf een ruimte ingericht als instructieruimte, de andere partijen ook."

"Leerlingen zitten dichtbij in plaats van ver weg op school"

Kijkje in de keuken

De BB-leerlingen wisselen van locatie tussen de vijf initiatiefnemende partijen. Zo kunnen ze een kijkje nemen in de keuken van een ander bedrijf en nog meer opsteken. In het curriculum komt organisatie ook aan bod. Leerlingen worden dan geacht een excursie te organiseren bij bijvoorbeeld een landbouwmachineproducent. Met tussentijdse toetsen wil de opleiding hen testen op

plantenkennis en gewasherkenning. Iedere lesdag begint daardoor met dit onderwerp. Van der Aa: "De leraar komt dan binnen met een stel takken. Of de leerlingen moeten in het veld gewassen benoemen." De sportveldverzorgers in de dop moeten ook een eindexamenopdracht vervullen. Die kan bestaan uit het inventariseren van een sportveld, geven van advies, of het maken van een werkomschrijving. In de eindexamencommissie hebben directieleden van Van Esch, opdrachtgevers en specialisten uit de markt zitting. "Binnen het samenwerkingstraject hebben we nu 34 leerlingen. Afgelopen juli zijn 17 leerlingen geslaagd voor BB en ZB samen," zegt Van der Aa. "Andere opleidingen hebben ook de BB- en ZB-opleidingen. Maar wij hebben het voordeel dat we de leerlingen goed kunnen volgen. Ze zitten dichtbij en niet ver weg op school. Goede begeleiding is vooral belangrijk bij leerlingen die meer aandacht nodig hebben."

Blauw-geel

Bij de sportvelden van Blauw-Geel in Veghel is Wesley Abeelen (23) bezig met de aanleg van drainage. Na zijn vmbo-opleiding rondde hij het BB-traject af in de hoveniersrichting bij Helicon. Zijn laatste stageadres was Van Esch. Daar mocht

Wesley: "Ik gaf niet veel om school. We moesten alles uit boeken leren."

Van der Aa: "Ons opleidingstraject heeft het voordeel dat we de leerlingen goed kunnen volgen. Ze zitten dichtbij en niet ver weg op school. Goede begeleiding is vooral belangrijk bij leerlingen die meer aandacht nodig hebben."

Klaslokaal van Esch

hij na zijn diploma-uitreiking in 2000 blijven werken. En naar alle tevredenheid tot beide partijen, want in 2004 begon Wesley aan het ZB-traject. In juni 2006 behaalde hij zijn diploma. Wesley: "De hoveniersopleiding was leuk, maar sloot niet écht aan op mijn interesses. Plantenkennis lag me niet, maar toch moesten we tweeduizend planten uit ons hoofd kennen. Gelukkig kregen we er geen punt voor. In het leerwerktraject bij Van Esch vroegen ze me meteen wat ik het liefste zou willen." "Wat zei jij toen?", onderbreekt Van der Aa, "Dat je meer loon wilde?" De meester en de leerling lachen beiden. "Ja," vult Wesley aan. "En ook dat ik op maandag vrij wilde zijn."

Niet persé tweeduizend planten uit je hoofd leren

Van der Aa vertelde eerder op kantoor dat hij Wesley vroeger al rond een uur, half twee uit school naar huis zag fietsen langs Van Esch. Omdat er lesuren uitvielen, of omdat de school uit was. "Ik gaf niet veel om school", legt Wesley uit. "We moesten alles uit boeken leren. In het begin zag ik daardoor ook een beetje op tegen het ZB-traject. Maar ik had het al snel wel naar mijn zin. In het ZB-traject moest je alles wat je leerde meteen toepassen in je werk, daardoor sprak alle leerstof me aan. Je had de kennis ook meteen echt nodig. En je hoefde niet persé die tweeduizend planten uit je hoofd te kennen.

Wat ik bijvoorbeeld leerde, was hoe een bestek in elkaar zit en hoe ik de bestekterminologie kan vertalen. Ook heb ik velden leren uitzetten door met een laser de hoogte van de middenas van een veld te bepalen en leren kilveren. Uitleg over de machines kregen we in de klas. Daarna kregen we buiten soms ook les van een volwaardige machinist of van de machineleverancier zelf." Van der Aa: "Over de nieuwste ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de kunstgrasvelden van de afgelopen anderhalf jaar, leren Wesley en zijn collega's nu in de praktijk. Hij heeft echter nog wel de theorie meegekregen over bijvoorbeeld de Grassmastervelden."

Over zijn afstudeerproject zegt Wesley: "Mijn examenopdracht was het maken van een renovatieplan voor een bestaand voetbalveld hier in Cromvoirt, dat slecht water doorlaat en storende grondlagen heeft. Aan de examencommissie moest ik mijn advies verdedigen." Van der Aa: "In de examencommissie zaten Jos van Esch zelf, Frits van der Heijden van Grontmij, Ad Feskens van de gemeente Tilburg en René Beskers van het bedrijf Brouwers." Wesley: "Dat waren niet de eerste de beste mensen uit het vak. Ik moest aan hun uitleggen waarom ik wel of geen drainage zou aanleggen en hoe ik alles aan zou pakken. Ik was zenuwachtig, maar op een gegeven moment zat ik goed in mijn verhaal. Het liep gunstig af, want ik kreeg een voldoende." De diploma-uitreiking was in het opleidingslokaal op de Efteling. Feestelijk, in aanwezigheid van familie.

Wesleys interesse ligt primair bij de aanleg en onderhoud van sportvelden en golfbanen. Zou hij een greenkeeping-cursus doen bij Van Esch als die voor handen was? Hij knikt enthousiast. J Van Esch is op dit moment ook bezig met het opzetten van een vervolg op het VOT-traject en biedt daarmee een verkorte HBO en HBO-niveau opleiding aan, die beide van start gaan in 2009/2010.

"Op deze manier ben je niet helemaal afhankelijk van je meerdere"

Het resultaat van de BB- en daarna ZB-opleiding is een zelfstandige werknemer met een solide kennisbasis. De drieëntwintigjarige volleerde sportveldmedewerker ging de afgelopen twee winters voor Van Esch als voorman naar de Efteling, waar hij twintig man aanstuurde in groenaanleg. Van tevoren bekeek hij samen met Van der Aa de tekening die voortvloeide uit het bestek. Vervolgens zette hij op eigen kracht iedereen aan het werk. "Ik zette bijvoorbeeld een onderaannemer aan het werk die beschoeiing kwam zetten in een vijver. Dan liet ik hem de tekening zien en gaf ik hem de hoogte mee waarop hij moest werken en dan kon hij aan de slag." Van der Aa: "Wesley maakt ook veel foto's. Dat is prettig, want dan kun je de voortgang van een project uitstekend bijhouden." Wat vindt Wesley zelf het handigste dat hij geleerd heeft in het ZB-traject? "Kilveren en bestekken lezen. Zo kun je zelf nog eens controleren wat we moeten doen. Iedereen kan wel eens een foutje maken in het lezen van een bestek. Op deze manier ben je niet altijd helemaal afhankelijk van je meerdere."

Voor meer informatie: www.werkeninhetgroen.nl